



# Gemeente Maastricht

> RETOURADRES POSTBUS 1992, 6201 BZ MAASTRICHT

Leden van de Raad

BEZOEKADRES

Markt 78  
6211 CL Maastricht

POSTADRES

Postbus 1992  
6201 BZ Maastricht

WWW.GEMEENTEMAASRICHT.NL

ONDERWERP

Evaluatie stedenband Maastricht-EI  
Rama

DATUM

3 april 2015

BIJLAGEN

Evaluatie stedenband  
Maastricht EI Rama

BEHANDELD DOOR

AWJ (Bert) Roona

DOORKIESNUMMER

043 350 71 12

ONZE REFERENTIE

2015-11016

E-MAILADRES

bert.roona@maastricht.nl

FAXNUMMER

043 350 -- --

UW REFERENTIE

Geachte leden van de raad,

Bijgaand ontvangt u de evaluatie van de stedenband Maastricht-EI Rama. Via deze Raadsinformatiebrief en bijlage wordt u als Raad geïnformeerd over de gepleegde inzet en de behaalde resultaten en wordt aangegeven op welke wijze het College de stedenband wil voortzetten.

De stedenband met EI Rama bestaat inmiddels meer dan 28 jaar en is begonnen vanuit een particulier initiatief. Vanaf de jaren '90 is de gemeente Maastricht actiever betrokken geraakt en van 2008 tot en met 2014 heeft de gemeente jaarlijks een bedrag van 100.000 euro beschikbaar gesteld voor zowel projecten in EI Rama als voor het jaarlijkse festival EI Dunya in Maastricht. Vanaf 2015 zijn deze middelen verdwenen uit de gemeentelijke begroting.

De gemeente Maastricht heeft twee officiële stedenbanden. Een met de Nicaraguaanse stad EI Rama en een met de Chinese stad Chengdu. Aan de Raad is op haar verzoek toegezegd te komen met een evaluatie van de stedenband met EI Rama. De opzet van de evaluatie is als volgt:

1. Hoe is het begonnen
2. Wat hebben we gedaan
3. Wat heeft het opgeleverd
4. Hoe gaan we verder

In de bijlage worden bovenstaande zaken beschreven. Uw Raad is in de afgelopen jaren regelmatig geïnformeerd over de voortgang van de stedenband. De evaluatie van de stedenband met EI Rama is in nauwe samenwerking met de Stichting Stedenband Maastricht-Rama tot stand gekomen.

### **Belangrijkste zaken:**

De stedenband met EI Rama bestaat inmiddels 28 jaar. De betrokkenheid van de gemeente dateert sinds midden jaren '90. De dagelijkse werkzaamheden worden voornamelijk uitgevoerd door de Stichting Stedenband Maastricht-Rama. Zij ontvangen hiervoor een jaarlijkse vergoeding van 22.000 euro.

Daarnaast is er tot en met 2014 door uw Raad een bedrag van ongeveer 60.000 euro beschikbaar gesteld voor projecten in Nicaragua. (onderdeel van de 100.000 euro die tot en met 2014 voor diversiteitsbeleid op onze begroting staat). Deze middelen zijn aangevuld door een jaarlijkse bijdrage vanuit de Stichting en het totaal bedrag is verdubbeld omdat Maastricht samenwerkt met het



DATUM  
3 april 2015

Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland Nicaragua (LBSNN). Het LBSNN verdubbelt de inzet met behulp van middelen die beschikbaar zijn gesteld door de landelijke hulporganisatie HIVOS. Met deze middelen is een groot aantal projecten gerealiseerd en zijn er nog in uitvoering. Per juni 2016 eindigt de landelijke samenwerking.

De gemeentelijke bijdrage in de periode 2008-2015 bedraagt totaal 529.773 euro en heeft geresulteerd in de uitvoering van projecten in Nicaragua voor een bedrag ter hoogte van ruim 1.9 miljoen euro.

De projecten zijn gericht op basisonderwijs, huisvesting, versterking van de gemeentelijke kennis, beroepsonderwijs en economische verbeteringen.

Naast de Stichting en de gemeente zijn er de afgelopen jaren steeds meer partners in de stad en regio actief en is de samenwerking verankerd. Samen met het Mondiaal Centrum geeft de Stichting ook invulling aan het realiseren van de Millennium doelen waaraan onze gemeente zich heeft gecommitteerd. Voor wat betreft de toekomst van de Stichting Stedenband Maastricht Rama is een visie document opgesteld. Deze is ter informatie bij de evaluatie gevoegd. Samen met de Stichting zijn wij in gesprek over de toekomst en worden de mogelijkheden besproken over een intensievere samenwerking tussen de Stichting en het Mondiaal Centrum.

Op basis van de evaluatie kan worden opgemerkt dat mede dankzij de stedenband de ontwikkeling in El Rama is gestimuleerd en dat de thema's zijn opgeschoven naar economische ontwikkeling. De stad El Rama heeft aangegeven de samenwerking te willen voortzetten. Wel is de tijd aangebroken om de vorm van de samenwerking onder de loep te nemen.

Het College heeft verschillende opties in overweging genomen:

1. Stoppen met stedenband.
2. Doorgaan op dezelfde wijze met de stedenband.
3. Doorgaan met de stedenband met een aantal wijzigingen.

Gelet op ambities die zijn geformuleerd in de genoemde beleidsnota's heeft het College besloten optie 3 te kiezen.

Bij de samenwerking met El Rama zijn echter de middelen op de begroting voor projecten met ingang van 2015 gestopt. Bij de projecten die met El Rama worden opgestart wordt het uitgangspunt gehanteerd dat de financiering van de projecten zoveel mogelijk door partners in de stad bekostigd moeten worden. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhouden van een goede overheidsrelatie met het gemeentebestuur in de partnersteden. Er zijn inmiddels gesprekken gestart om de Stichting Stedenband Maastricht Rama intensiever te laten samenwerken met het Mondiaal Centrum en daarbij nog meer de verbinding te leggen met (internationale) studenten voor de uitvoering van activiteiten. Het hoofddoel daarbij is het mondiaal bewustzijn van de Maastrichtse inwoners te vergroten.

De ervaringen die in El Rama worden opgedaan worden gedeeld met de Maastrichtse inwoners door het geven van voorlichtingsbijeenkomsten op scholen, festivals en via de regionale televisie. Zo heeft onlangs L1 opnames gemaakt in Nicaragua. Dit wordt op 3 mei a.s. uitgezonden.



DATUM  
3 april 2015

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris,

De Burgemeester,



# Evaluatie stedenband Maastricht El Rama

Versie 18-3-2015



*Gemeente Maastricht*





## De evaluatie bestaat uit:

### Voorwoord

### El Rama en Nicaragua in vogelvlucht

**Hoofdstuk 1.** Hoe is het begonnen?

**Hoofdstuk 2.** Wat is er gebeurd?

**Hoofdstuk 3.** De resultaten van de stedenband?

**Hoofdstuk 4.** Wat heeft het opgeleverd voor El Rama en voor Maastricht?

**Hoofdstuk 5.** Wat is de toekomstvisie van de stichting Maastricht Rama?

### Bijlagen

**bijlage 1:** Financieel overzicht

**bijlage 2:** Investerings Nicaragua:  
2a) thema basisonderwijs  
2b) thema beroepsonderwijs  
2c) thema lokaal economische ontwikkeling

**bijlage 3:** Bereikcijfers campagne-activiteiten Maastricht

**bijlage 4:** Belangrijkste activiteiten en projecten van de Stedenband 1987-2007

**bijlage 5:** Afkortingenlijst

### COLOFON:

Foto's: Stichting Stedenband Maastricht Rama





## Voorwoord

De stedenband tussen Maastricht en El Rama in Nicaragua heeft een 28-jarige geschiedenis doorgemaakt. In deze evaluatie wordt de ontwikkeling geschetst vanaf de start als particulier initiatief en de professionalisering van de werkwijze en de organisatie van de stedenband in de laatste 15 jaren. Hierbij wordt vooral de periode 2007 - 2015 belicht, waarin de gemeente Maastricht en de stichting Stedenband Maastricht-Rama (stichting RaMa) hebben samengewerkt in het subsidieprogramma Caminando Juntos onder coördinatie van het Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland-Nicaragua (LBSNN).

De langdurige samenwerking tussen partners (in El Rama en Maastricht) heeft zijn vruchten afgeworpen. In Caminando Juntos is voor meer dan 1,9 miljoen euro aan concrete projecten gerealiseerd. Bovendien hebben Nicaraguaanse projectpartners hierbij ruim 0,5 miljoen euro uit eigen middelen bijgedragen (totaal 2,4 miljoen euro). Ook is een stevige infrastructuur ontstaan en een organisatie- en samenwerkingsstructuur op lokaal en landelijk niveau die tot een structurele borging van ervaringen leidt. Daarmee heeft de stedenband er bewust voor gezorgd dat de continuïteit van de vele investeringen in kennis en geld geborgd blijft.

Niet in het minst is een vorm van samenwerking ontstaan tussen particulieren en overheid. Een samenwerking die voor beide partners van groot belang is. Particulieren krijgen een vaste (organisatorische) basis voor hun concrete werk. De gemeente krijgt een veelheid aan kennis en expertise die ver uitgaat boven de eigen inbreng.

De stedenband heeft daarmee een reeks van effecten in El Rama, maar ook in Maastricht. Internationale samenwerking en globale oriëntatie is immers een belangrijk aspect geworden in de moderne samenleving. De stedenband biedt hiervoor een prima perspectief. Wij zijn ervan overtuigd dat deze evaluatie daartoe een bijdrage geeft. De evaluatie is in goed overleg met de Stichting Stedenband Maastricht Rama tot stand gekomen.

Mieke Damsma,  
wethouder Cultuur, Onderwijs, Jeugdzorg, Gezondheid en Student & Stad.







## El Rama en Nicaragua in vogelvlucht

### Nicaragua

- Ligt in Midden-Amerika.
- Heeft bijna 7 miljoen inwoners.
- Is bijna 4 x zo groot als Nederland.
- Werd van 1936 tot 1979 geregeerd door dictators uit de familie Somoza.
- Is in 1979 van de dictatuur bevrijd door de Sandinistische Revolutie, waarna grootscheepse landbouwhervormingen en alfabetiseringscampagnes zijn gerealiseerd.
- Kende tot 1990 een burgeroorlog, n.a.v. een contra-revolutie vanuit grootgrondbezitters en industriëlen.
- Staat voor de uitdaging daadwerkelijke democratie te grondvesten en duurzame economische groei te realiseren.

### Gemeente El Rama

Ligt in het dunbevolkte oosten van Nicaragua, het Atlantisch kustgebied.

Heeft een warm en vochtig, subtropisch klimaat.

Kent veeteelt, handel en landbouw als economische hoofdactiviteiten.

Is vanaf de hoofdstad Managua bereikbaar via slechts één weg, die na 300 km. in El Rama eindigt.

Heeft een oppervlakte (5.618 km<sup>2</sup>) die dubbel zo groot is als de provincie Limburg.

Telt ongeveer 60.000 inwoners, waarvan 35% in een stedelijk gebied woont. De rest leeft in een honderdtal gemeenschappen op het platteland.



## 1. | Hoe is het begonnen?

In dit hoofdstuk wordt de ontstaansgeschiedenis van de Maastrichtse stedenband met de Nicaraguaanse stad El Rama geschetst. In het meer dan 28-jarig bestaan heeft de, in oorsprong lokale / particuliere, stedenband een forse ontwikkeling doorgemaakt. In het tweede deel wordt de verbreding en samenwerking op landelijk niveau geschetst.

### 1a De ontwikkeling

- **In 1987, tijdens een particulier bezoek, is de band met El Rama ontstaan.**

De eerste acties in El Rama zijn als particulier initiatief in Nicaragua ondernomen. Door de revolutie, en enkele daarop volgende natuurrampen, nam de aandacht voor de ontwikkeling van Nicaragua toe. Dit heeft geleid tot een veelvoud aan losse projecten, maar ook tot een nationale bundeling van krachten in Nederlandse steden. Spoedig volgden organisatieverbanden in Nicaragua zelf. Zo ontstond een goed functionerende organisatie. Dit wordt door het ministerie van ontwikkelingssamenwerking onderkend, ja zelfs bevorderd. Vanaf midden 90-er jaren komen ook de gemeentebesturen in zicht. Een samenwerkingsverband tussen vrijwilligers en overheid wordt bij de overheden kernpunt van beleid.

- **Gericht op ontwikkelingen in en van El Rama, maar ook aandacht voor Maastricht.**

In de kern is het aangaan van de stedenband met een ontwikkelingsland gericht op het inzetten van middelen en kennis uit Maastricht in El Rama. In de nu volgende beschrijving staat de inzet in Nicaragua centraal. Dat neemt niet weg dat er een spiegeling plaatsvindt met de Maastrichtse situatie. Het zijn professionals en studenten van daar en hier die hun kennis en expertise delen. Het zijn burgers/vrijwilligers daar en hier die hun betrokkenheid bij lokale maatschappelijke processen delen in een steeds meer globaliserende wereld. Cruciaal wordt de samenwerking tussen particulieren en overheid als dragers van die lokale processen. Een in oorsprong particulier initiatief vindt in de overheid een gelijkwaardige samenwerkingspartner.

In de diverse volgende tekstblokken worden de Maastrichtse aspecten van de stedenband expliciet aan de orde gesteld.



- **Vanaf het begin is er veel aandacht voor losse (onderwijs)projecten.**

In de afgelopen 28 jaar heeft de stedenband veel projecten gerealiseerd, waaronder duurzame initiatieven die nog steeds bestaan, zoals een lokale radio, een bibliotheek, cultureel gemeenschapshuis en een kredietbank. Sinds 1999 is het centrale thema versterking van het onderwijs in alle aspecten. Niet alleen in de vorm van scholenbanden en uitwisselingen, maar vooral ook (vanwege de strategische keuze van de gemeente El Rama en het Nicaraguaanse ministerie van onderwijs) door invoering van beleid voor de verbetering van de positie van risicokinderen. Te veel kinderen gaan niet naar school omdat zij moeten werken om het gezinsinkomen op peil te houden.



- **Na 1999 wordt het beleid meer gericht op programmatisch werken in het onderwijs.**

Het inzetten van het beleid op een lange termijn doel vergt een andere aanpak dan het uitvoeren van incidentele projecten. De werkende kinderen naar school halen is een complex proces. Er is sprake van een maatschappelijk probleem dat de school niet alleen kan oppakken. Een proces dat te maken heeft met landelijk beleid, inkomensituatie van de ouders, met de werkwijze in de schoolklas, lokale onderwijsvoorzieningen, enz. Aan al deze aspecten moet tegelijk aandacht worden besteed. Daarmee vergt deze aanpak de samenwerking van het onderwijs met en tussen diverse instanties zoals: ministerie van familie zaken, ministerie van gezondheidszorg, gemeentebestuur, politie, kerk, UNICEF, NGO's en anderen. Sinds 2007 wordt parallel gewerkt langs de volgende lijnen:

- Korte termijn investeringen/resultaten zoals, inhoudelijke projecten, voorzieningen, infrastructuur
- Lange termijnprogramma zoals, beleidsontwikkeling, kennisoverdracht, versterking professionele kwaliteiten en lokale samenwerking (human capital).

- **Naast de projectresultaten is er ook aandacht voor de processen die plaatsvinden. De processen zelf worden fundamenteel onderdeel van beleid en werken.**

Deze invulling van de stedenband gaat uit van samenwerking op zowel lokaal, nationaal als internationaal niveau. Op professioneel niveau gaan Nederlandse en Nicaraguaanse partners met elkaar in dialoog en werken samen "op ooghoogte". Immers Nicaragua moet het zelf doen! Er zijn genoeg goede voorbeelden in het land zelf. Spiegelend aan Maastrichtse voorbeelden kunnen de instanties in El Rama hun eigen oplossingen creëren en implementeren.

Met deze strategie is het noodzakelijk aandacht te geven aan het ontwikkelingsproces dat de lokale partners met elkaar doormaken. Al samenwerkend ontstaat een stevige infrastructuur voor een duurzame en zelfstandige voortgang.

- **Naast particulieren komt er, vanwege nationaal beleid in Nederland, vanaf 1997 meer inzet vanuit de lokale overheid. Doel in Nicaragua is: de versterking van de rol van de gemeente en het bevorderen van democratisering(sprocessen).**

De oorsprong van de stedenbanden ligt in de particuliere sector, maar al gauw blijkt het van essentieel belang dat ook de lokale overheid een rol vervult. Deze, sedert 1997 ontstane, aanvulling in het beleid leidt er toe dat aan de rol en invloed van de lokale overheid zelf aandacht wordt besteed. Zo ontstaan vanuit de concrete projecten ontwikkelingsimpulsen voor het leggen van lokale netwerken tussen de diverse actoren, elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid. Daarnaast wordt ook het lokale (democratische) proces expliciet onderdeel van de projecten. Ter verbetering van het functioneren van de gemeente komen er expliciet projecten voor grondbeleid/ kadaster/woningbouw, en begrotingssystematiek / belastingen. Een belangrijk neveneffect is het transparant maken van lokale processen en besluitvorming. In de nog jonge democratie, die sterk nationaal aangestuurd wordt, is het ontwikkelen van lokaal beleid aandachtspunt. Het is vooral vanwege dit aspect dat de Europese Unie de rol van de gemeente centraal stelt in haar ontwikkelingsbeleid.

Ook in de voornamelijk "particuliere fase" van de stedenband werd reeds een beroep gedaan op de gemeente. De gemeente Maastricht realiseerde door inzet van ambtenaren (bekostigd door de VNG) in El Rama een kredietfonds (1995), realiseerde een bibliotheek (1997) en ontwikkelde met de overheden een lokaal innovatief onderwijsproject voor werkende kinderen (vanaf 1999).

- **Bij de keuze van concrete projecten zijn de VN Millenniumdoelen 1, 2, 7 en 8 leidend.**

1. Extreme armoede en honger uitbannen;
2. Alle jongens en meisjes gaan naar school;
7. Meer mensen leven in duurzaam leefmilieu;
8. Meer eerlijke handel, schuldverlichting en hulp.

Bovengeschetste aanpak van de stedenband sluit aan bij de door de Verenigde Naties vastgestelde Millenniumdoelen voor een wereldwijde duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding. Een beleidsoriëntatie van de VN die in 2007 ook door de raad van Maastricht is gekozen door zich te kwalificeren als Millenniumgemeente. Dit profiel impliceert dat een samenhang tussen problemen leidt tot een integrale werkwijze op de speerpunten: onderwijs, leefomgeving en economie. Inhoudelijk ontstaat daarmee een dubbele doelstelling: alle kinderen volgen minimaal basisonderwijs en het versterken van de (lokale) economie.

Op dit moment werken de Verenigde Naties aan een tweede ronde voor de Millenniumdoelen. In 2015 komt op grond van de bereikte resultaten en opgedane ervaringen een aanscherping van de doelen. Op dat moment is ook een heroriëntatie op de Millenniumgemeenten aan de orde.



## 1b De structuur.

- **Er vindt een switch plaats van 'solidariteit' naar 'lokale ontwikkeling'.**

De keuze voor de Millenniumdoelen loopt parallel aan de keuze van de gemeente(n) om de status Millenniumgemeente waar te maken. De landelijke samenwerking binnen de structuren en programma's van VNG-i versterkt deze keuze. Voor Maastricht betekent dit geen omslag van beleid maar een accentuering van reeds in gang gezette projecten.

- **Incidentele projectkeuze door de betrokkenen in El Rama zelf is het uitgangspunt voor de inzet van middelen.**

Vanaf 2007 wordt het (financierings)beleid in grote mate afgestemd op het subsidieprogramma Caminando Juntos van HIVOS, onder coördinatie van het LBSNN. Evenals voorheen worden projectideeën door burgers en instanties in El Rama zelf aangedragen. Betreffende actoren zijn in de eerste plaats verantwoordelijk voor de uitvoering, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van professionele organisaties en NGO's in Nicaragua. Particulieren en gemeente hebben hun eigen inbreng, gebaseerd op specifieke kracht en betrokkenheid bij een project.

- **Professionalisering van de aanpak door samenwerking tussen 13 Nederlandse steden in LBSNN verband versterkt het resultaat.**

Onder de koepel van het LBSNN werken 13 Nederlandse particuliere en gemeentelijke stedenbanden samen. Deze samenwerking versterkt enerzijds de impact van het lokale handelen, maar veroorzaakt anderzijds een zekere bureaucratie. Binnen Caminando Juntos ontstaat een ontwikkeling van "vrijwilligerswerk sec"-aanpak naar een meer geprofessionaliseerde aanpak. LBSNN maakt deze spanning productief



door een gelijkwaardige samenwerking tussen particuliere NGO's en de lokale overheid (Publiek Private Samenwerking). Deze professionele aanpak schept vertrouwen, waardoor het aantal deelnemende instellingen en vrijwilligers aanzienlijk groeit. De vrijwilligersoriëntatie mobiliseert veel kennis en betrokkenheid die kan worden ingebracht in de lokale samenleving.

- **Deze LBSNN-aanpak wordt gespiegeld in de samenwerking met/door overheden en particulieren in Nicaragua.**

De stedenband van Maastricht met El Rama staat in de hierboven geschetste aanpak niet alleen. De stedenbanden zijn integraal onderdeel van nationaal ontwikkelingsbeleid. Door de betrokkenheid van de VNG-i en het Ministerie van Buitenlandse Zaken ontstaan in Nederland en in Nicaragua sterke samenwerkingsstructuren op zowel landelijk als lokaal niveau.

- **Door de professionele werkwijze wordt financiering uit landelijke budgetten in Nederland (VNG, KPA en HIVOS) verkregen.**

Samenwerking in de LBSNN-constructie sinds de jaren negentig leidt tot het aanboren van gezamenlijke financieringsbronnen zoals KPA en VNG-i. Deze samenwerking leidt tot het beschikbaar komen van het financieringsprogramma Caminando Juntos van HIVOS vanaf 2007.

Door de samenwerking tussen overheid en particulieren ontstaat een stevige financiële basis voor projecten. Alle budgetten die Maastricht inbrengt, worden landelijk verdubbeld. Daarenboven kan door de lokale stedenbanden worden teruggevallen op de landelijke organisatie in Amsterdam en Managua. Deze landelijke steun komt vooral tot uitdrukking in het leggen van een fundament van convenanten en het aanboren van (plaatselijke) kennisinfrastructuur.

- **De Maastrichtse (onderwijs)aanpak wordt door LBSNN als good practice in Nicaragua landelijk uitgerold.**

De Maastrichtse aanpak van de onderwijsproblematiek in El Rama is vanaf 2003 erkend als landelijk voorbeeld. Dat heeft stevige support in Nederland opgeleverd, maar vooral wordt El Rama als een schoolvoorbeeld gezien bij het Ministerie van onderwijs in Managua. Veel onderwijsprojecten zijn vanaf de experimentele fase tot de definitieve vestiging aan El Rama toebedeeld. Daarmee vormen de Maastrichtse aanpak en ervaringen de basis voor de landelijk ontwikkelde onderwijsprogramma's in Caminando Juntos I en II.

## 1c De landelijke kaders.

- **De professionele aanpak van LBSNN is in 2007 de basis voor een formele samenwerking met HIVOS.**

De professionele aanpak, gebaseerd op een stevig netwerk van vrijwilligers, instituties en lokale overheid, sluit naadloos aan bij het nationale (ontwikkeling)beleid. De landelijke medefinanciering- en ontwikkelingsorganisatie HIVOS besluit tot een structurele samenwerking met het LBSNN en de stedenbanden. Daarmee wordt de financiering en beleidsinbedding versterkt en krijgt het beleidsaspect "lokaal economische ontwikkeling" prioriteit. Immers als motor voor ontwikkeling geldt de mate van eigen economische kracht van de samenleving. Een logische koppeling van economische ontwikkeling en onderwijs is echter evident en biedt genoeg mogelijkheden voor voortzetting van verworvenheden van de stedenbanden. Een klassieke "win win situatie". Niet in het minst kan deze focus op de economische potentie ook tot stand komen omdat deze goed aansluit bij de ontwikkeling van de stedenbanden zelf.

- **In de samenwerking tussen HIVOS en LBSNN vormen "economie" en "onderwijs" de as van het beleid.**

De concentratie op economie versterkt onderwijs als voorwaardenscheppend voor een effectieve economie. Bovendien krijgen aspecten als kinderarbeid en het ontbreken van beroepsonderwijs in Nicaragua volop aandacht. Onderwijs is naast het ontplooiën van het individu ook gericht op de voorbereiding en toeleiding naar de arbeidsmarkt. De projecten in El Rama worden structureel ingezet in een integraal ontwikkelingsprogramma dat gericht is op deelname aan (beroeps)onderwijs en op versterking van de lokale economie.

- **De inzet in Nicaragua wordt concreet vormgegeven in het gezamenlijke programma Caminando Juntos I en II.**

De projecten worden in 13 stedenbanden georganiseerd in twee cycli:

- 2008 - 2011 Caminando Juntos I
- 2012 - 2015 Caminando Juntos II.

In het volgende hoofdstuk worden de specifieke onderdelen van deze projectenlijn in El Rama uitgewerkt.







## 2. | Wat is er gebeurd?

In dit hoofdstuk worden de twee hoofdpijlers van het beleid van de stedenband geschetst. Primair staan in dit beleid de concrete projecten die door betrokkenen in El Rama zelf worden uitgevoerd. Parallel daaraan wordt echter ook het proces van de opgedane ervaringen en samenwerkingsverbanden rond deze projecten geborgd. Hierdoor is in El Rama een structurele en duurzame, op ontwikkeling gerichte, samenwerkingsstructuur ontstaan.

### 2a De projectkant.

- **Eerste concrete speerpunt In El Rama: : “Alle kinderen naar school”.**

De stedenband heeft altijd veel aandacht gehad voor onderwijs in El Rama en vooral voor de positie van de meest kwetsbare kinderen. Vanaf 1999 wordt het integraal onderwijsprogramma “Risicoleerlingen naar school” uitgewerkt. Het programma wordt gecoördineerd door een lokale stuurgroep van Ministerie van Onderwijs, gemeente El Rama en de lokale NGO Fundación RaMa, die namens de stedenband opereert. De stuurgroep coördineert de volgende aspecten:

- Opsporen van (werkende) kinderen die geen onderwijs volgen;
- Begeleiding naar en in school;
- Didactische hulpmiddelen en (bij)scholing van docenten;
- Alfabetisering en opvoedingsprogramma voor de ouders;
- Maatschappelijk netwerk rond het kind / risicoleerling (m.m.v. kerk, ngo’s, politie en diverse ministeries) door intensieve samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid op lokaal niveau;
- Door het onderwijsprogramma gaat meer dan 90% van de stadskinderen naar school. Het rurale gebied vergt nog extra inzet.

- **Het uitgangspunt en doel van Caminando Juntos is het tot stand brengen van een strategische gefundeerde ontwikkeling op lokaal niveau.**

Om te voorkomen dat te veel “ad hoc projecten” worden uitgevoerd, wordt binnen Caminando Juntos vanaf 2008 een model voor strategische analyse van de potenties en noden van de lokale samenleving ingevoerd. Hiervoor stellen de Nicaraguaanse gemeenten een strategisch ontwikkelingsplan op dat daar door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Dit plan bevat vier aspecten. Inhoudelijk worden projecten gericht op de versterking van onderwijs en economische ontwikkeling. In de lokale samenleving wordt de (samen)werking van maatschappelijke instituties en de lokale structuren versterkt. Op basis van deze analyse krijgen in El Rama de Millenniumdoelen 1, 2, 7 en 8 prioriteit voor het uit te voeren beleid.

- **Binnen Caminando Juntos coördineert de lokale partner-NGO, in samenwerking met lokale overheden, het investeringsprogramma voor Millenniumdoel 2 (thema onderwijs).**

In aansluiting op de verworven ervaring en deskundigheden binnen het onderwijsprogramma “Risicoleerlingen” coördineert de lokale NGO, namens de stedenband, het thema onderwijs in El Rama binnen het programma Caminando Juntos. Voor een continuering van de kwaliteitsverbetering in het (basis) onderwijs en de realisering van Millenniumdoel 2 gebeurt dit in nauwe samenwerking met de gemeente El Rama en het Ministerie van Onderwijs. Daarbij zijn de volgende aandachtspunten belangrijk:

- alle kinderen naar school;
- schoolbehoud en sociaal-maatschappelijke aandacht voor risicokinderen en hun families door een netwerk van lokale organisaties;
- specifieke projecten voor werkende kinderen.







- **Verbeteren van materiële omstandigheden (schoolgebouwen, leermiddelen, schoolmaaltijden en rugzakjes) is basis voor het investeren in onderwijskwaliteit (lesprogramma's, training en ondersteuning van docenten, computerprogramma's).**

Het immateriële beleid heeft pas kans van slagen als er ook wordt gewerkt aan de verbetering van de materiële omstandigheden: scholenbouw en -onderhoud, leermiddelen, schoolmaaltijden en gezondheidsprogramma's en onderwijsvernieuwingen, zoals de pilot "One laptop per child".-

- **Onderwijsprojecten worden gekoppeld aan economische ontwikkeling. Met als extra aandachtspunten: kinderarbeid en beroepsonderwijs.**

Omdat in Nicaragua tot 2008 het beroepsonderwijs ontbreekt is in samenwerking met het ministerie van onderwijs een aanzet gemaakt voor de introductie van deze vorm van onderwijs. Inmiddels zijn er diverse vormen van beroepsonderwijs ontwikkeld en ondersteund. Van praktijkvaardigheden in de bovenbouw van het lager onderwijs, via reguliere vormen van beroepsopleidingen in het voortgezet onderwijs, tot kortlopende cursussen voor werkende (jong) volwassenen.

In El Rama is gestart met een 3-jarige beroepsopleiding in het secundair onderwijs. Inmiddels zijn voor jongeren en volwassenen diverse beroepsopleidingen gerealiseerd, zoals landbouw en veeteelt, bouw en hout, kaasproductie en ondernemen. Ook zijn aanzetten voor praktijkgerichte onderwijsprogramma's ontwikkeld in de eerste fase van het secundair onderwijs.

De gemeente El Rama wordt ondersteund in de ontwikkeling van het cursusprogramma 'Escuela de Oficios' met diverse cursussen.

Speciale aandacht is er besteed aan de opvang en begeleiding van kinderen die, vaak in erbarmelijke omstandigheden, in de steengroeve werken. In aansluiting op een nationale campagne tegen kinderarbeid van de Nicaraguanse overheid is in El Rama een (wereldwijd) programma voor kinderarbeidvrije zones geïnitieerd.

- **Binnen Caminando Juntos start de stedenband met economische projecten, zoals ondersteuning van coöperaties voor cacao (Rittersport) en zuivel, verbetering van boerenmarkten en ontwikkeling van het toerisme (infrastructuur en versterking horecasector). De gemeente El Rama zet in op het versterken van woningbouw, door o.a. gebruik van bamboe.**

Met name in Caminando Juntos II is op basis van een economische scan van de gemeente El Rama daadkrachtig gewerkt aan projecten ter verbetering van de lokale economische situatie. Omdat dit voor El Rama een volkomen nieuwe ontwikkeling betreft, is er veel tijd en energie gaan zitten in de voorbereiding (netwerken, structuren, analyse van de situatie, enz.). Sinds 2012 worden concrete projecten uitgevoerd voor versterking van de agrarische sector (cacao en zuivel), verbetering van infrastructuur en een ontwikkeling van de toeristische sector (horeca en recreatie).

Naast de inzet van Nicaraguanse deskundigen participeren ook studenten van Zuyd Hogeschool, door management- en onderzoekstages, in diverse projecten.

Vanaf 2012 is een duurzame samenwerking afgesloten met de Stichting Werkgroep Limburg Nicaragua (SWLN) en zijn de economische projecten uitgebreid met ondermeer microkredieten voor agrarische producenten; in het bijzonder aan vrouwen, productieverbetering en een verdere ontwikkeling van de boerenmarkten.





## 2b De proceskant.

- **De landelijke discussie over de rol en verantwoordelijkheid van de lokale overheid in ontwikkelingssamenwerking klinkt door in de stedenbanden.**

In de moderne vormen van internationale samenwerking wordt de rol van de (Nederlandse) gemeenten erkend als belangrijk voor het realiseren van draagvlak en continuïteit in de samenleving. Internationale samenwerking kan zich niet beperken tot begrotingssteun aan nationale overheden. Steeds dient er, in een globaliserende wereld, sprake te zijn van het ontstaan van concrete samenwerking op “ooghoogte tussen burgers van beide landen”. Diverse ministers, de ambassade in Managua, HIVOS, maar ook de Europese Unie benadrukken die rol van de gemeente. VNG International speelt hierin een belangrijke rol. Lokale overheden krijgen binnen Caminando Juntos meer vertrouwen en geven mede invulling aan een modernisering van ontwikkelingssamenwerking. De kracht van stedenbanden wordt door de medefinancieringsorganisatie HIVOS erkend door de verdubbelingsubsidies voor lokaal verworven financiële middelen (bij voorkeur particuliere fondsen).

- **Dit leidt tot het borgen van de betrokkenheid van de gemeentelijke overheid. In het bijzonder betekent dit voor de lokale overheid een duidelijke rol als “drager” van de projecten.**

De gemeente El Rama speelt in de planning en uitvoering van Caminando Juntos een centrale rol. Niet alleen als drager van de projecten maar vooral vanwege de democratische invulling en borging van de projecten en programma's. Dit wordt door de gemeenteraad van El Rama vastgelegd in strategische plannen, die een belangrijke basis vormen voor de uitwerking van doelgerichte projecten en keuze van doelgroepen.

De nationale benadering binnen Caminando Juntos heeft in Nicaragua bijgedragen aan een gezamenlijke basisstructuur voor de Nicaraguaanse partnergemeenten en particuliere organisaties, die zijn verenigd in respectievelijk AMHNNH en FODEL. Zij hebben een uitvoeringsorganisatie op zowel lokaal als op landelijk niveau. De Nederlandse ambassade vervult een verbindingsrol naar de nationale overheid (instanties). Daarmee heeft AMHNNH een goede gesprekspositie met de (semi)overheidsinstanties in Nicaragua.

- **De overheid kan het echter niet alleen. Er ontstaat een grotere behoefte aan een netwerkorganisatie van lokale partners in de stedenband.**

De projecten en programma's zijn gebaseerd op een samenwerking tussen lokale actoren. Het is niet alleen de overheid, maar het zijn ook de NGO's en andere private organisaties die zich inzetten voor de gemeenschap en haar specifieke doelgroepen. Hierdoor is op diverse gebieden een netwerkorganisatie ontstaan, die niet alleen inzet van kennis en middelen coördineert, maar die ook na beëindiging van de projecten op eigen kracht een continuïteit mogelijk maakt. In El Rama geldt dit voor netwerken binnen en tussen: scholen, ondernemers, NGO's en lokale vertegenwoordigers van diverse ministeries.

- **Met als gevolg: de versterking van de inbreng van particuliere partners in Maastricht en in El Rama.**

Als voorbeeld beschrijven we hier de ontwikkeling in Maastricht.

De particuliere organisatie vervult in Maastricht sinds 1987 een centrale rol bij de invulling van de stedenband. In het kader van het vernieuwde subsidiebeleid van de gemeente is deze rol gekwalificeerd als “vrijwilligersorganisatie met professionele opdracht” en wordt het belang erkend van hun bijdrage voor de realisatie van gemeentelijk beleid. Enerzijds onderhouden particulieren een directe, langjarige band met de mensen in El Rama en anderzijds mobiliseren zij een grote hoeveelheid kennis en energie in de Maastrichtse samenleving.

In El Rama doet zich een soortgelijke ontwikkeling voor. De Nicaraguaanse partnerorganisatie van de stedenband is afgelopen jaren ontwikkeld tot een zelfstandige professionele NGO, die voor de lokale overheden en instellingen een belangrijke en essentiële projectpartner is voor het lokale ontwikkelingsprogramma.

## 3. | Wat zijn de resultaten van de stedenband?

In dit hoofdstuk worden de concrete resultaten van de uitgevoerde projecten gekwantificeerd. Daarbij worden de inzet van gelden, de bereikte deelnemers en de gerealiseerde voorzieningen in kaart gebracht voor het programma Caminando Juntos in de periode 2007 - 2014. Ook worden de acties, gericht op draagvlak en participatie, in Maastricht in kaart gebracht. Een gedetailleerd overzicht van de diverse gegevens is terug te vinden in de bijlagen.

### 3a Financiële investeringen in Nicaragua (bijlage 1)

In bijlage 1 is een overzicht gegeven van de investeringsgeldten voor projecten en programma's in El Rama van 2008 tot en met 2015. In deze periode is € 1.906,38 ingezet, waarvan € 1.150.500 subsidiegelden, € 226.115 private bijdragen en € 529.773 aan gemeentelijke fondsen. Daarnaast hebben Nicaraguaanse partners binnen projecten in Caminando Juntos een eigen bijdrage geleverd van ruim € 500.000. Dit betekent dat de stedenband ruim € 2,4 miljoen aan investeringen in el Rama heeft gerealiseerd.

Uit de fondsen van de gemeente Maastricht is € 435.037 ingezet voor verdubbeling met subsidies van Caminando Juntos en KPA (Kleine Plaatselijke Activiteiten), € 70.000 is ingezet voor versterking van lokale overheden in Nicaragua via VNG-i en LBSNN en € 24.736 voor contributies van het LBSNN.

Stichting RaMa heeft uit eigen middelen € 98.615 ingezet voor projectactiviteiten in El Rama die niet subsidiabel zijn binnen Caminando Juntos, maar wel noodzakelijk worden geacht voor de realisering van het programma en de stedenband in het algemeen, zoals bijdragen aan de organisatiekosten van de partner-NGO in EL Rama.

In 2010 heeft de woningcorporatie Woonpunt Maastricht zich garant gesteld voor een bedrag van € 50.000. In samenwerking met DIGH (Dutch International Guarantees for Housing) is in de gemeente El Rama een kredietfaciliteit gerealiseerd voor huisvestingsbeleid ter waarde van € 400.000. De kredieten zijn beschikbaar voor particuliere nieuwbouw en renovatie. Tevens is door Bambu Social en UNIFY aan de hand van cursussen en een modelhuis bij de BICU (Universiteit in El Rama) een initiatief gerealiseerd om het gebruik van bamboe als lokaal beschikbaar bouw materiaal te stimuleren. In 2011 heeft de partner-NGO, in samenwerking met de Japanse ambassade in Nicaragua, een aanvullende financiering van € 75.000 gerealiseerd voor scholenbouw in El Rama.



### 3b Financieel overzicht Organisatie en Millenniumdoelencampagne Maastricht (bijlage 1)

Als “vrijwilligersorganisatie met professionele opdracht” heeft Stichting RaMa vanaf 2008 meegewerkt aan de realisatie van het programma Caminando Juntos in El Rama en de Millenniumdoelencampagne in Maastricht. Voor de uitvoering van deze opdracht is door de gemeente in de periode 2008 - 2015 een subsidie van €176.000 aan stichting RaMa uitgekeerd. Voor campagneactiviteiten in Maastricht is binnen het programma Caminando Juntos een subsidiebedrag van €135.269 gerealiseerd. Ter aanvulling van de activiteiten- en organisatiekosten heeft stichting RaMa uit eigen middelen €44.334 bijgedragen. Een gedetailleerde verantwoording van deze gelden is terug te vinden in de jaarlijkse subsidieafrekeningen van Stichting RaMa aan de gemeente Maastricht (subsidie “vrijwilligersorganisatie met professionele opdracht”) en de gezamenlijke afrekeningen van de gemeente Maastricht en stichting RaMa aan het LBSNN (subsidie “Millenniumdoelencampagne”).

### 3c Investeringsprogramma Nicaragua

De investeringsbedragen voor programma's en projecten zijn per activiteit vastgelegd in projectcontracten met de Nicaraguaanse partners. Hierin zijn ook de voorwaarden voor de beschikbaarstelling en verantwoording van de fondsen vastgelegd. De projectcontracten en -beschrijvingen zijn binnen het archief van de stedenband beschikbaar.

#### Thema basisonderwijs (Bijlage 2a)

Het onderwijsprogramma in Caminando Juntos is in El Rama, namens de Stedenband, uitgevoerd door de lokale NGO Fundación Hermanamiento Rama. De activiteiten zijn in het urbane en rurale deel van de gemeente El Rama gerealiseerd. Het programma wordt gecoördineerd door een stuurgroep van het Ministerie van Onderwijs, gemeente El Rama en de NGO. De activiteiten zijn gericht op verbetering van infrastructuur (nieuwbouw en renovatie van scholen), materialen (onderwijspakketten, schoolmaaltijden en schoolmeubilair) en kwalitatieve interventies, zoals scholing van docenten, voorlichting aan ouders, begeleiding en voorlichting van risicoleerlingen en stimuleren van onderwijsdeelname (alle kinderen naar school!).

Door het programma hebben 1.917 kinderen toegang tot basisonderwijs verkregen. Daarnaast zijn 3.193 risicoleerlingen geïdentificeerd. Deze kinderen worden in speciale programma's (deels naschools) begeleid om hen binnen het onderwijs te behouden. Het merendeel van deze kinderen, zowel de 'nieuwkomers' als de risicoleerlingen, komt uit arme families. De activiteiten worden gerealiseerd door een team van 'promotoras' (sociaal maatschappelijk werkers), die ook voorlichtingsactiviteiten en cursussen voor 1.704 ouders hebben uitgevoerd.

De materiële ondersteuning met onderwijspakketten, maaltijden en meubilair is in eerste instantie gericht op de eerste twee groepen leerlingen en is aanvullend op de inzet van het Ministerie van Onderwijs. De nieuwbouw en renovatie van 35 schoolgebouwen is grotendeels gerealiseerd in de rurale gebieden met aanvullende financiering van de gemeente El Rama. In 2010 zijn 6 nieuwe scholen gebouwd door een aanvullende financiering van € 75.000 door Japan.

Vanaf 2015 continueren het Ministerie van Onderwijs en de gemeente El Rama hun eigen bijdragen in het onderwijsprogramma en dragen ook bij aan een continuering van het programma voor risicoleerlingen. Naast het onderwijsprogramma coördineert de NGO ook een campagne tegen kinderarbeid, die in El Rama vooral gericht is op werkende kinderen in de lokale steengroeves. Voor deze campagne zijn door HIVOS in het kader van een wereldwijde campagne binnen Caminando Juntos € 48.000 voor El Rama beschikbaar gesteld, als aanvullende financiering naast de verdubbelingsubsidie.

#### Thema beroepsonderwijs (bijlage 2b)

In 2008 is, samen met het Ministerie van Onderwijs, in El Rama een eerste agrarische beroepsopleiding binnen het voortgezet onderwijs gerealiseerd. Deze 3 jarige opleiding is opgenomen in het curriculum van het Instituto Nacional Berardo de Ciraugui, een middelbare school in El Rama die sinds 1999 een scholenband onderhoudt met het Bonnefanten College in Maastricht. De bijdrage van €35.000 betreft een medefinanciering van de eigen investering door het Ministerie van Onderwijs. In 2010 is een aanvullende investering gerealiseerd voor infrastructurele verbeteringen van praktijklessen in de proefboerderij van deze opleiding.

Vanaf 2012 zijn vakopleidingen meegefinancierd voor meerdere doelgroepen, deels ter ondersteuning van het lokaal economisch ontwikkelingsprogramma. Het betreffen deeltijdopleidingen voor 33 jongeren van boerencoöperaties op het platteland, voor 85 werknemers van grote bedrijven in de gemeente El Rama (o.a. Palma Africana en Ritter Sport) en een meerjarige cursus tot gediplomeerde bouwaannemer.

Vanaf 2014 verzorgt de gemeente El Rama het programma 'Escuela de Oficio' met diverse kortdurende cursussen. Dit cursusprogramma wordt in 2015 gecontinueerd en uitgebreid.

Na een geslaagde afronding krijgen de deelnemers van alle cursussen en opleidingen een door de overheid gecertificeerd diploma.

Voor al deze opleidingen leveren de Nicaraguaanse partners een eigen financiële bijdrage van 50%. De totale investeringen in het beroepsonderwijs in El Rama bedragen daarmee minimaal €282.118.

#### Thema economische ontwikkeling (bijlage 2c)

Het economisch investeringsprogramma sluit aan op ontwikkelingsperspectieven van de gemeente El Rama en is gericht op de sectoren landbouw, veeteelt, MKB, horeca en toerisme. De activiteiten zijn gericht op inkomstenverhoging door verbetering van productie en afzetmogelijkheden. Tevens wordt vernieuwing en innovatie nagestreefd.

Voor de uitwerking van het integraal economisch ontwikkelingsprogramma is in El Rama voor 3 jaar een lokale coach aangesteld. De coach coördineert het lokale programma en werkt nauw samen met lokale doelgroepen en nationale organisaties, zoals APEN (vereniging van Nicaraguaanse producenten) en Centro Pellas (particuliere ontwikkelingsorganisatie). Binnen de gehele programmalijn wordt, in samenwerking met de gemeente El Rama, APEN en Centro Pellas, sterk ingezet op versterking van individueel ondernemerschap en samenwerking binnen sectoren en coöperaties.





Van het totale investeringsbudget van € 700.440 is bijna € 400.000 ingezet voor roterende kredietfaciliteiten ten bate van kleine cacao-boeren, zuivelboeren, vrouwelijke producenten, MKB en jonge (startende) ondernemers. De fondsen worden beheerd door erkende financiële instellingen, die deze fondsen uit eigen middelen met ruim €300.000 hebben aangevuld. De binnen Caminando Juntos beschikbaar gestelde fondsen blijven na afronding van het programma, in overleg met de Nicaraguaanse partners, beschikbaar voor ontwikkelingsrelevante doeleinden. Naast de kredietfaciliteiten biedt het programma tevens financiële middelen voor non-financiële investeringen.

Met de boerencoöperatie COMPOR is afgelopen jaren geïnvesteerd in kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van de cacao-productie. In samenwerking met Ritter Sport worden vooral kleine boeren ondersteund en begeleid in de gehele keten van de productie: van teelt, oogst tot verwerking en verkoop. Daarnaast wordt de coöperatie en producenten begeleid bij de verbetering van de organisatiestructuur en ondernemerschap.

Een vergelijkbare ketenbenadering wordt toegepast bij de coöperatie COAGRO, die gericht is op melk- en kaasproductie. Hier is onder andere gebouwd voor melkverwerking gerealiseerd.

Voor de ketenontwikkeling van zuivel en cacao is binnen Caminando Juntos een investering gerealiseerd van €171.124 en leveren de Nicaraguaanse partners een aanvullende investering van ruim €125.000

In samenwerking met de Stichting Werkgroep Limburg Nicaragua is een investering van €47.000 gerealiseerd voor kredietfaciliteiten voor vrouwelijke producenten en voor verbetering van boerenmarkten in El Rama en de aangrenzende regio Chontales.

#### **Bereikcijfers campagne-activiteiten Maastricht (bijlage 3)**

In bijlage 3 zijn de diverse activiteiten en jaarlijkse bereikcijfers vermeld die de stedenband vanaf 2008 in Maastricht heeft gerealiseerd in het kader van de Maastrichtse Millenniumdoelencampagne. De campagne-activiteiten zijn medegefinancierd door een campagnesubsidie binnen Caminando Juntos van in totaal €135.269 (bijlage 1).

In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de belangrijkste activiteiten en projecten van de stedenband in de periode 1987 - 2007.



## 4. | Wat heeft de stedenband opgeleverd voor El Rama en voor Maastricht?

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke effecten de werkwijze heeft gehad en tot welke inzichten het werk heeft geleid. Daarmee is een lijst van kritische succesfactoren ontstaan voor een effectieve invulling van internationale samenwerking. In (landelijke) rapporten is het resultaat daarvan reeds onderkend.

### 4a De projectkant.

- **De succesvolle aanpak van Caminando Juntos blijkt uit de jaarverslagen van LBSNN en de voortgangsrapporten van landelijke experts.**

De voortgang en controle van de projecten en programma's is, mede vanwege de aansluiting bij het landelijke beleid, gedetailleerd beschreven in rapportages en verslagen en teruggekoppeld aan HIVOS en het ministerie van Buitenlandse Zaken, resp. de VNG. Verwezen wordt naar de jaarverslagen, beleidsplannen, voortgangsrapportages en analyses van LBSNN en VNG. LBSNN heeft specifiek voor El Rama gedetailleerd de voortgang van de concrete projecten gerapporteerd. De beschikbaarstelling van de gelden is binnen de diverse projecten en programma's gekoppeld aan diverse voortgangsrapportages van de gerealiseerde doelen.

- **Bestuurlijke missies geven kwaliteitsimpulsen door goede basisafspraken en door landelijke uitwisseling van ervaringen en kennis.**

In Caminando Juntos I en II hebben 2-jaarlijks, onder coördinatie van het LBSNN, bestuurlijke missies voor gemeenten en particuliere stedenbanden plaatsgevonden. Daarmee is niet alleen de planning en voortgang in Nicaragua concreet gevolgd, maar hebben deze bezoeken tevens de samenwerking en toewijding tussen alle betrokkenen geborgd.

Tijdens de, eveneens, 2-jaarlijkse kennisfestivals zijn de opgedane ervaringen tussen vertegenwoordigers van gemeenten en vrijwilligersorganisaties van de deelnemende stedenbanden binnen LBSNN systematisch gedeeld. Hiermee is een basis gelegd voor uitwisseling van ervaringen en nieuwe ontwikkelingen. Dat het bestuur van LBSNN is samengesteld uit vertegenwoordigers van overheden en NGO's, heeft bijgedragen aan een organisatie die in alle geledingen en professionele sectoren van de samenleving optimaal kan opereren.

- **De lokale samenwerking leidt tot de inzet van particuliere deskundigheid door (lokale) organisaties en studenten in gemeentelijke beleid.**

Door de publiek-private samenwerking hebben vele vrijwilligers een bijdrage kunnen leveren aan een globaliserende samenleving, door hun kennis en ervaring beschikbaar te stellen binnen diverse projecten van de stedenband. Hierbij is het belangrijk dat de overheid zorg draagt voor de noodzakelijke organisatie en infrastructuur en dat de overheid een noodzakelijke mate van democratiseringsprocessen in de partnerstad bevordert. De vrijwilligers kunnen hun medewerking volop richten op inhoudelijke inbreng. Zonder de inzet van de gemeente zou een succesvol uitvoeren van concrete projecten zeker niet zo effectief zijn.

Voor alle partners geldt dat de inzet van inhoudelijke kennis een steeds belangrijkere plaats inneemt. Dit blijkt uit de expertbijdragen van studenten, vrijwilligers en professionals uit Maastricht voor onder meer (beroeps)onderwijs, huisvesting, toerisme en bamboe. Mede op basis van haar ervaringen met de stedenband in El Rama heeft Zuyd Hogeschool Nicaragua opgenomen als partnerland (naast Zambia, India en Zuid-Afrika) in haar internationaal programma voor Young Professionals Overseas (YPO). In Maastricht bieden samenwerkingsverbanden met University College Maastricht (UCM) en Maastricht School of Management (MSM) waardevolle en nuttige analyses en onderzoeken voor een verdere ontwikkeling van de eigen stedenband en haar (toekomst)beleid. In Steyl is in oktober 2014 het Wereldpaviljoen geopend.



In de vroegere drukkerij van het Missiehuis Steyl is het Nicaraguaans stadje San Pedro authentiek nagebouwd. In dit kleurrijke decor beleven kinderen en volwassenen het leven van de mensen in Nicaragua op een belevingsachtige wijze en krijgen daardoor bagage voor Wereldburgerschap.

- Wat zijn de leermomenten, en wat hebben we moeten bijstellen in de rol van vrijwilligers? Veranderingen in de politieke structuur in Nicaragua vergen een voortdurende aanpassing van de aanpak. Zo is het belang van het lokaal strategisch plan (tijdens de liberale regering) veranderd in een veel meer centrale sturing van de uitvoering op lokaal niveau (tijdens de Sandinistische regering). In de afgelopen jaren is scholing/alfabetisering van volwassenen geheel overgenomen door de regering. Daarmee zijn de eerdere acties van de stedenband door Nicaragua zelf overgenomen en konden de activiteiten op andere belangrijke onderdelen worden geconcentreerd. Omdat het netwerk van (contact)personen bij elke politieke wijziging in Nicaragua verandert blijft dit een aandachtspunt voor het behoud van goede contacten met zgn. 'gatekeepers' (landelijk en lokaal bieden hierbij de NGO's vooral de continuïteit). Vrijwilligers zijn binnen projecten vaak gericht op en gemotiveerd door (korte termijn) resultaten. Vaak werken ze vanuit de eigen ervaring en professionele kennis, die men wil exporteren. Daarbij hebben ze vaak minder oog voor de (lange termijn) programmadoelen en bijbehorende organisatiestructuren. Men heeft moeite met de strategische (soms als bureaucratisch ervaren) werkwijze van LBSNN. Voor de continuïteit van de huidige programma's en projecten in El Rama is het van belang dat er structurele netwerken van samenwerkende partners zijn ontstaan. En ook is het belangrijk dat de gemeente El Rama als lokale overheid verantwoordelijkheid neemt. Dit verlaagt het risico dat na afronding van Caminando Juntos in El Rama weinig draagvlak voor continuïteit bestaat en er niets meer gebeurt. In Maastricht zijn in dit dilemma twee aspecten van groot belang. Enerzijds heeft het bestuur van de stichting Stedenband Maastricht-Rama als "vrijwilligersorganisatie met professionele opdracht" een tussenpositie naar de grote schare van vrijwilligers en de meer bureaucratische organisatie(s). Anderzijds zorgt de gemeente voor de noodzakelijke infrastructuur en overhead, waardoor vrijwilligers zich kunnen richten op concrete en "zichtbare" inzet van hun energie en kwaliteiten.

## 4b De proceskant.

- **Het beleid is gericht op de structurele verankering van resultaten en vaardigheden in de lokale gemeenschap.** Internationale samenwerking, of meer specifieke ontwikkelingssamenwerking, is geen taak voor het ministerie van ontwikkelingssamenwerking alleen. Integendeel, wezenlijk bestanddeel van het nationale beleid is dat op lokaal niveau verbindingen worden gelegd. De lokale verankering en borging van resultaten blijkt uit:
  - het tot stand komen van specifiek gemeentelijk beleid;
  - een vergroot draagvlak in de lokale gemeenschap/instellingen;
  - een actief diversiteitsbeleid;
  - een toenemende bewustwording bij burgers;
  - wederzijds nut van stedenband (leren van en met elkaar);
  - de landelijke erkenning van de gemeentelijke rol;
  - de versterking van de projecten middels inhoudelijke samenhang (onderwijs/scholen - economie/ondernemers);
  - het versterken van mondiaal burgerschap.
- **Versterking van de (samen)werking van de lokale partners in El Rama.** Binnen het investeringsprogramma in El Rama is, naast concrete projecten, veel aandacht besteed aan leermomenten die deze projecten kunnen hebben voor de partners zelf. Er is concreet toegewerkt naar professionalisering en institutionalisering van de lokale partner-NGO en relevante samenwerkingsverbanden. Daarbij is uitgangspunt geweest: het positioneren van deze nieuwe NGO in de lokale (machts)structuur. Een belangrijk resultaat hiervan is de gezamenlijke continuïteit van het onderwijsproject voor risicokinderen door de gemeente El Rama, het Ministerie van Onderwijs en de NGO.

Maar ook de gemeentelijke organisatie is versterkt. Door de uitbouw van het kadaster, het belastingsysteem, de woningbouw en de (economische) beleidskracht is de rol en invloed van de gemeente (ook op het landelijke beleid) versterkt.

- **Lovende woorden voor het werk van de stedenbanden in diverse landelijke studies en adviezen.** De werkwijze van LBSNN is steeds onderwerp van analyse en onderzoek geweest. Niet alleen vanwege het feit dat er veel gemeenschapsgeld wordt omgezet, maar ook omdat er een principiële vraag ligt over het effect en rendement van lokale internationale samenwerking. In de loop der jaren verscheen er een reeks aan publicaties en onderzoeksverslagen: door de VNG en in haar opdracht door de Universiteit Utrecht. Belangrijk zijn de inspectierapporten van het ministerie van BUZA in 2010, waarin het succes van de aanpak van de Nederlandse Stedenbanden in Nicaragua wordt beschreven. Op lokaal niveau liggen er adviezen van de ThinkTank van het UCM voor de werkwijze en toekomstoriëntatie van de stedenband met El Rama. Tenslotte zijn er beleidsaanbevelingen van internationale beleidsambtenaren/studenten van de Maastricht School of Management en diverse scripties van studenten die analyses en aanbevelingen bevatten.
- **Stedenbanden staan onder invloed van de discussie in Nederland over ontwikkelingsbeleid.** Los van het concrete effect van de gemeentelijke stedenbanden wordt in Nederland een discussie gevoerd over het effect en rendement van ontwikkelingssamenwerking in het algemeen. Met als gevolg:
  - de VNG wijzigt kernpunten;
  - minder geld bij de rijksoverheid (en daarmee bij de landelijke medefinancieringsorganisaties zoals HIVOS);
  - ook gemeenteraden bezuinigen op het budget.

Als laatste in deze keten dient ook LBSNN de consequenties uit te werken en de werkwijze en organisatie aan te passen.

Dit proces heeft, naast het verantwoord afbouwen van de aangevane verplichtingen, ook een positief effect: de discussie en hernieuwde oriëntatie op toekomstig lokaal internationaal beleid. Een belangrijke impuls komt daarbij uit de EU, die accentueert het belang van de langjarige persoonlijke betrokkenheid als wezenlijke component van ontwikkelingssamenwerking. Langs de begrotingsbijdragen op nationaal en Europees niveau blijft de overheid te zeer "op afstand" van de burgers. Het zijn de contacten van burgers tot burgers die zorgen voor blijvend resultaat.

- **Er is gestart met een afstemming tussen de Stichting Stedenband Maastricht - Rama en Stichting Mondiaal centrum.** De gemeenteraad heeft de nota Internationalisering vastgesteld, er is een stedenband met Chengdu aangegaan en is de stedenband met Koblenz beëindigd. Parallel aan het politieke debat over stedenbanden is in de samenleving zelf een modernere vorm van internationale samenwerking ontstaan. Dat is niet alleen een gevolg van de internationale oriëntatie van Maastrichtse ondernemingen en kennisinstututen maar ook van de betrokkenheid van individuele burgers in globale processen. In het bijzonder studenten spelen daarbij een rol. Het ligt voor de hand om ook de gevolgen voor de bestaande infrastructuur opnieuw te bekijken. Op weg naar een kenniscentrum voor internationale samenwerking is een proces gestart gericht op de versterking van de synergie tussen de opgedane ervaringen en kwaliteiten van de Stedenband Maastricht Rama en het Mondiaal centrum.





## 5. | Wat is de toekomstvisie van de Stedenband Maastricht-Rama?

In dit hoofdstuk wordt een aanzet gegeven vanuit de stichting Stedenband Maastricht Rama (stichting RaMa) voor de perspectieven van een moderne invulling van de stedenband. Mede in afstemming met de mogelijkheden en potenties in El Rama zelf, wordt een aanzet gegeven voor een dialoog over de mogelijkheden van de stedenband in het licht van de ontwikkelingen en gedachten over internationale samenwerking.

### Stichting RaMa bereidt zich voor op de toekomst

Eind 2015 loopt het programma Caminando Juntos af. In dit programma werkt de stichting RaMa samen met de gemeente Maastricht en het Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland-Nicaragua (LBSNN) met het oog op het realiseren van de Millenniumdoelen (United Nations Millennium Declaration, 2000). Het einde van het programma Caminando Juntos, de gewenste verjonging van bestuur en vrijwilligers van de stichting en de wens om zichtbaarder te worden in de stad is voor het bestuur van de stichting RaMa begin 2013 aanleiding geweest een nieuwe toekomstvisie op te stellen binnen de context van de internationaliseringambities van de gemeente Maastricht. Samen met het bestuur van Stichting Mondiaal Centrum is onderzocht of een fusie van beide organisaties daaraan invulling kan geven. Begin 2015 hebben studenten van het University College Maastricht in opdracht van beide besturen deze mogelijkheid onderzocht. De belangrijkste conclusie van deze Think Tank is dat beide stichtingen eerst hun sterke kanten verder dienen te ontwikkelen om vervolgens op termijn een fusie te kunnen overwegen. Het bestuur van stichting RaMa heeft zich bij het ontwikkelen van de toekomstvisie laten inspireren door de uitdagingen op het terrein van Internationalisering van de gemeente Maastricht, de interactie met het Mondiaal Centrum, en de uitkomsten van de Think Tank van het University College Maastricht. Uiteraard is ook de rijke traditie op basis van collegiale uitwisseling en samenwerking tussen stadsgenoten uit Maastricht en El Rama sinds 1987 meegenomen in de toekomstvisie.

### Dit heeft geresulteerd in de volgende visie op de toekomst.

#### Missie

Stichting RaMa zet zich in voor een tolerant, duurzaam, internationaal en mondiaal Maastricht.

#### Visie

Stichting RaMa zorgt ervoor dat jonge wereldburgers uit Maastricht en El Rama elkaar ontmoeten en van elkaar leren en daardoor hun blik op de wereld verbreden.

#### Strategie

Stichting RaMa biedt een netwerk voor ontmoeting en leren voor jongeren in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs, middelbaar- en hoger beroepsonderwijs en het universitaire onderwijs. Via deze doelgroep bereikt Stichting RaMa op een innovatieve manier andere doelgroepen, zoals burgers, bedrijven en instellingen in de stad. Onze projecten dragen bij aan:

1. een hedendaagse voorbereiding op het wereldburgerschap in een mondiale wereld;
2. het onafhankelijk en zelfstandig denken en handelen van jongeren in een mondiale context en met respect voor regionale verschillen;
3. het bevorderen van de algemene ontwikkeling en het actiegericht leren van jongeren.



## Intussen zijn diverse projecten in gang zijn gezet.

### Scholenbanden

Leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs in Maastricht maken kennis met leeftijdsgenoten in El Rama via gastlessen over El Rama en via social media. Daarnaast worden voor het voorgezet onderwijs uitwisselingsprogramma's verzorgd en wordt tevens invulling gegeven aan maatschappelijke stages. Tijdens het uitwisselingsprogramma onderhouden de stagiaires via social media (bijvoorbeeld skype) contact met hun klasgenoten zodat ook daar een leereffect optreedt. Leerlingen die hebben deelgenomen aan een uitwisselingprogramma treden op als ambassadeur van de scholenband, verzorgen presentaties over hun ervaringen en stimuleren initiatieven voor fondswerving in eigen kring (sponsorloop etc.).

Met ondersteuning van Stichting RaMa gaan de schoolbesturen in Maastricht en El Rama een partnerschap aan. Er wordt gezocht naar innovatieve scholen die deel willen uitmaken van het Rama-netwerk. Verder wordt onder meer contact gelegd met het BonnefantenCollege (voortzetting van de bestaande scholenband met Instituto Nacional Berardo Ciraugui), het Porta Mosana College (Unesco School sinds 2009) en het United World College.



### Stage- en leerwerkplekken

Voor studenten van het beroeps- en universitair onderwijs (ROC Leeuwenborgh, Zuyd Hogeschool, Universiteit Maastricht) ondersteunt de stichting Rama via haar netwerk stageplaatsen en begeleiding in El Rama en in Maastricht. Uit diverse studierichtingen van deze onderwijsinstellingen kunnen op verschillende thema's stages worden georganiseerd, die ten goede komen van de persoonlijke ontwikkeling van jongeren op het gebied van wereldburgerschap en aan de ontwikkelingen in El Rama.

### PanoRama Office

Het PanoRama Office is het kenniscentrum voor wereldburgerschap in Maastricht. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het netwerk in Maastricht en Rama. Het PanoRama Office ondersteunt de scholenbanden en stages en onderhoudt het netwerk in Maastricht en El Rama. In het PanoRama Office werken studenten van ROC Leeuwenborgh, Zuyd Hogeschool en de Universiteit Maastricht. Het gaat daarbij om stage- en onderzoekplaatsen voor communicatie, marketing en public relations, tolk- en vertaaldiensten (Spaans/Engels), fondswerving en projectcoördinatie voor de scholenbanden, stages en leer/werkplekken. De studenten zijn werkzaam als stagiair of vrijwilliger. Het PanoRama Office is een door ECABO erkend leerbedrijf en de studenten worden ondersteund door een professionele begeleider.

Het PanoRama Office krijgt verder als opdracht mee om op innovatieve wijze mondialisering van de Maastrichtenaar te versterken en mondiaal beleid te laten leven in de stad met aansprekende voorbeelden van bestaande particuliere initiatieven/NGO's in Maastricht. Mogelijke samenwerkingspartners zijn de Master Globalization & Development van de Universiteit Maastricht, The Masters en de betrokken ondernemers in Maastricht, Zuyd Hogeschool met het Lectoraat International Relationship Management vanuit het onderzoeksproject Global Minds en het programma Young Professionals Overseas (YPO - Zambia, India, Zuid-Afrika, Nicaragua) en de nieuwste Pabo opleiding maar ook de United Nations University RCE Rhine-Meuse Learning for Sustainable Development en het Mondiaal Centrum Maastricht. Aansluiting is ook mogelijk bij bestaande studentenverenigingen UNSA, Enactus e.d.

### De opbrengsten voor de Gemeente Maastricht

De stichting RaMa realiseert op bovenstaande wijze een initiatief dat focust op de inwoners van Maastricht en geeft concreet invulling aan het internationaliseringsbeleid van de gemeente vanuit mondialisering en wereldburgerschap van de jonge Maastrichtenaar. Er is een grote betrokkenheid van (internationale) studenten en leerlingen in Maastricht en de verbinding tussen de studentenpopulatie en de Maastrichtse bevolking wordt intensiever. Daarnaast worden via de deelnemende scholieren en studenten ook andere (doel)groepen bereikt zoals gezinnen, vriendenkringen, medescholieren en -studenten, verenigingen etc. Tot slot draagt het initiatief van de stichting bij aan de versterking van het imago van Maastricht als internationale en mondiale ontmoetingsstad.

### De opbrengsten voor de onderwijsinstellingen

De instellingen die via de projecten met de stichting RaMa samenwerken profileren zich als innovatieve onderwijsinstellingen die maatschappelijk verantwoord ondernemen en onderwijzen. Leerlingen en studenten bereiden zich op actieve wijze voor op het wereldburgerschap en leren onafhankelijk en zelfstandig te denken en te handelen in een mondiale context met respect voor lokale verschillen.

### De financiering

De stichting RaMa wordt gefinancierd met publieke en private middelen. De gemeente ondersteunt het PanoRama Office en de projecten en activiteiten in Maastricht. De publieke middelen worden op deze wijze weer in de stad geïnvesteerd. Met private middelen, zoals bijdragen van (onderwijs)instellingen en bedrijven en crowdfunding, worden activiteiten en projecten in El Rama gefinancierd. Over de begroting die nodig is om in de periode 2016-2020 de toekomstvisie te realiseren wordt in de komende maanden met de gemeente Maastricht overleg gevoerd.





## 6. | Bijlagen

### B1. | Financieel overzicht

jaar	Investeringsprogramma Nicaragua										totaal	
	Bijdrage gemeente		KPA		CamJun		subtotaal		Bijdrage subsidies			subtotaal
	VNG-i	LBSNN			Niet-CamJun	CamJun	Niet-CamJun	CamJun	Niet-CamJun	CamJun		
2008	10.000	3.092	3.092	60.000	73.092	22.329	60.000	22.329	60.000	60.000	155.421	
2009	10.000	3.092	3.092	35.074	73.129	24.963	60.000	24.963	60.000	85.000	183.092	
2010	10.000	3.092	3.092	60.000	73.092	10.176	60.000	10.176	60.000	60.000	143.268	
2011	10.000	3.092	3.092	60.000	73.092	9.300	60.000	7.500	67.500	467.500	557.392	
2012	10.000	3.092	3.092	60.000	73.092	7.000	60.000	40.000	100.000	175.000	295.092	
2013	10.000	3.092	3.092	60.000	73.092	6.994	60.000	40.000	100.000	100.000	220.086	
2014	10.000	3.092	3.092	60.000	73.092	10.353	60.000	30.000	90.000	90.000	203.445	
2015	10.000	3.092	3.092	15.000	18.092	7.500	15.000	10.000	25.000	88.000	60.592	
<b>totaal</b>	<b>70.000</b>	<b>24.736</b>	<b>24.963</b>	<b>410.074</b>	<b>529.773</b>	<b>98.615</b>	<b>410.074</b>	<b>127.500</b>	<b>625.574</b>	<b>1.150.500</b>	<b>€ 1.906.388</b>	

### Organisatie & Milenniumdoelencampagne Maastricht

jaar	subsidies gemeente	CJ & andere	privaat totaal
2008	22.000	23.548	51.710
2009	22.000	25.433	51.351
2010	22.000	25.000	54.790
2011	22.000	7.704	40.470
2012	22.000	15.018	41.136
2013	22.000	12.892	39.069
2014	22.000	10.674	37.607
2015	22.000	15.000	39.470
<b>totaal</b>	<b>176.000</b>	<b>135.269</b>	<b>€ 355.603</b>



## B2. | Investerings Nicaragua 2008 - 2015:

### 2a. | thema basisonderwijs MD2

jaar fondswerving	projectjaar bijdrage CJ	Nieuwe kinderen naar school	begeleiding risico- leerlingen	bereik ouders	scholing docenten	schoolmaal- tijden	onderwijs- pakketten	school- meubilair	nieuwbouw school	renovatie school
2007	2008	97.704	205	358	75	186	569		4	
2008	2009	99.852	400	300	131		502		4	
2009	2010	25.317	140	348	236		488		3	
2010	2011	103.264	265	420	71		300		6	6
2011	2012	42.000	43	619			350			4
2012	2013	38.364	440	585	100		314	240		4
2013	2014	72.271	424	563	100		950	240	4	4
2014	2015	17.729								
totaal CJ		€ 496.501	1.917	3.193	1.704	186	3.473	480	21	14

### 2b. | thema beroepsonderwijs

jaar fondswerving	projectjaar bijdrage CJ	projectnaam	uitvoerder	# cursussen	cursusduur	# deelnemers	Man/vrouw	status
2007	2008	BT - beroepsonderwijs VO	MINED	Agrarisch beroepsonderwijs in VO-curriculum	3 jaar	20 - 25 leer- lingen per jaar	60% / 40%	afgerond
2008	2009							
2009	2010							
2010	2011	BT - beroepsonderwijs VO		investeringen infrastructuur	3 jaar - 1 dag/week	33	24 / 9	in uitvoering
2011	2012	vakopleidingen landbouw & veeteelt voor rurale jongeren	INATEC	2	1 jaar - 2 d/w	28	28 / 0	in uitvoering
2012	2013	Vakopleiding aannemer	INATEC	1	2 jaar - 1 d/w	85		in uitvoering
2013	2014	Vakcursussen Palma Africana	INATEC	3	2 - 6 mnd -	219	62 / 157	afgerond
2014	2015	Escuela de oficio - fase 1	gemeente El Rama	15	1 dagdeel/week			
2015		Escuela de oficio - fase 2	gemeente El Rama	20	2 - 6 mnd -			in uitvoering
totaal CJ		€ 141.059						



2c. | thema lokaal economische ontwikkeling

jaar fondswerving	projectjaar bijdrage CJ	projectnaam	uitvoerder	duur	# deelnemers	Man /vrouw	status
2007	2008						
2008	2009						
2009	2010	31.124 Cacaoproject coöperatie COMPOR	CEPRODEL	3 jaar	31 producenten	22 / 9	afgerond
2010	2011	40.000 zuivelproject coöperatie COAGRO	CEPRODEL	3 jaar	66 producenten	58 / 8	afgerond
2011	2012	Integraal Ontwikkelingsprogramma PIDEEL:					
		200.000 roterend fonds PIDEEL voor MKB & rurale ondernemers	CEPRODEL / Prodesa	3 jaar	294 ondernemers		in uitvoering
		81.370 Non-financiële investeringen landbouw - ruraal	Prodesa	3 jaar	200 ondernemers		in uitvoering
		7.318 Non-financiële investeringen jonge ondernemers	Prodesa	3 jaar	40 ondernemers		in uitvoering
		31.505 begeleiding bedrijfsplan ondernemers	APEN	2 jaar	54 ondernemers		afgerond
		22.819 Lokale coach El Rama & werkbudget		3 jaar			afgerond
		22.820 Economische infrastructuur	Gemeente Rama	3 jaar	84 personen	28 / 56	in uitvoering
		3.484 Lokale ontwikkeling thema toerisme	Va Pues	6 mnd	47 personen	19 / 28	afgerond
2012	2013	25.000 Ontwikkeling thema Toerisme - fase 1	Centro Pellas	1 jaar	330 personen	60% / 40%	afgerond
		37.000 Versterking vrouwelijke producenten & boerenmarkt Chontales - Rama - fase 1	UNAG	2 jaar	27 producenten	0 / 27	in uitvoering
2013	2014	40.000 Ontwikkeling thema Toerisme - fase 2	Centro Pellas	9 mnd			in uitvoering
2014	2015	100.000 Ketenontwikkeling Cacao	APEN & RitterSport	18 mnd	200 producenten		in uitvoering
2014	2015	48.000 Campagne Kinderarbeidvrije zones	Fundación Herma-namiento Rama	1 jaar			in uitvoering
2014	2015	10.000 Versterking vrouwelijke producenten & boerenmarkt Chontales - Rama - fase 2	UNAG	1 jaar			in uitvoering
		totaal CJ					
		€ 700.440					

B3. | Bereikcijfers campagneactiviteiten Maastricht 2008 - 2014

Bereikcijfers campagneactiviteiten Maastricht	Doelgroep	partners	publieksbereik										
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	totaal			
Café Rama	breed publiek		5.500	5.500	5.000	5.000	4.500	3.500	3.500	3.500	32.500		
info- en fondswervingsactiviteit tijdens Maastrichtse carnaval.													
Festival El Dunya Wereldfestival met speciale aandacht voor Millenniumdoelen: Informatiekraam & 'CafeRama' bar	breed publiek	stichting Mondiaal Centrum				5.000	1.000		2.500	3.000	11.500		
Festival Bruis: intercultureel popfestival met Millenniumdoelenmarkt	Breed publiek	stichting Mondiaal Centrum, Muziekgteterij, Solidaridad	7.500	10.000	6.500						24.000		
Rama - Wereldkids-festival	kinderen & ouders	OBS De Regenboog, primair onderwijs Maastricht							350		350		
Mondiaal festival voor kinderen (& ouders) met 'wereldse' workshops, muziek en cultureel programma.													
JubileumSymposium 25 jaar Rama: interactief programma over invulling van internationale samenwerking op lokaal niveau en verkenning met (eu) regionale partners		IPANEMA, stichting Mondiaal Centrum						45			45		
Rama-chocolade-actie	MKB, horeca, breed publiek	25 horeca-ondernemers, Koninklijke Horeca Nederland - Maas-tricht					17.500				17.500		
FairTrade-chocoladecampagne met ondernemersvereniging & Horeca-ondernemers.													
Sponsordiner	breed publiek	Café IPANEMA, Cato Catering				75	75		100	75	325		
culinair en cultureel programma voor sponsors, partners en bedrijfsleven													
Muurschildertournee met Nicaraguaanse kunstenaar:	kinderen, docenten, ouders	Montessori Binnenstadsschool, Sint Martinusschool, OBS Binnenstad, VBS Trudo, OBS De Regenboog, CITAVERDE	850		700	900	500		550	1.650	5.950		
Cultureel en educatief onderwijsprogramma met gastlessen en activiteiten.		College, VBS Jekerdal, Joppenhof, De Burght, BonnefanteCollege, Emile Weslyschool, De Bundeling, Elckerlijc Boschpoort, ROC Leeuwenborgh Opleidingen											



Bereikcijfers campagneactiviteiten Maastricht		publieksbereik							
activiteit	Doelgroep	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	totaal
Mobiel inleefatelier Nicaragua: educatief inleefprogramma - toepassing o.a. in muurschilderproject.	basisonderwijs					120	75	120	315
Verhalenverteller: Gastles door kinderboekenschrijver Gerard Sonnemans ahv 'Het lot van een geluksvogel'.	kinderen, docenten					100		60	160
Onderwijs-uitwisselingsprojecten: uitwisselingsactiviteiten tussen Maastricht en Rama over natuur (rond de school) en 'One Laptop Per Child' (OLPC).	kinderen, docenten, ouders	600		60	125	30	200	150	1.165
Gastlessen en sponsorloop Informatie- en voorlichtingsmaterialen voortgezet onderwijs	voortgezet onderwijs	800	750	850	600	850	750	750	5.350
Jongeren & Internationale stages / studies samenwerking met jongeren van diverse onderwijsinstellingen	hogere onderwijs, gemeente, projectpartners		120	45		30	150	75	420
Kerstactie LVO Maastricht: FairTrade Rama-kerstpakket voor docenten in Voortgezet Onderwijs Maastricht			1.500						1.500
Voorlichtings- en infomaterialen: campagnematerialen in beeld, geluid en tekst: drukwerk, website, sociale media; video/filmproducties, enz.	breed publiek, Maastricht e.o.	78.000	100.000	78.000	80.000	80.000	80.000	80.000	576.000
Regionale info- en voorlichtingsbijeenkomsten SWLN	breed publiek						500	1.900	2.400
Fototoonstelling, infomarkten, presentaties en materialen									
Voorlichtings- en infomaterialen SWLN: campagnematerialen: drukwerk & layout.	breed publiek, provincie Limburg gemeente						1.500	4.500	6.000
Informeren van College B&W, gemeente (raad), politieke partijen.		250	350	350	400	400	450	450	2.650
Verbreding van draagvlak & verrichten van toekomstverkenning tbv gemeentelijke stedenband (na 2014)	gemeente Stedenband Tilburg-Matagalpa					60	90		150

Bereikcijfers campagneactiviteiten Maastricht		publieksbereik							
activiteit	Doelgroep	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	totaal
Werkezoeken Maastricht: Stage- en uitwisselingsprogramma voor Nicaraguaanse partners met Maastrichtse organisaties, doelgroepen en (potentiële) projectpartners	hogere onderwijs, gemeente, projectpartners			350		280		15	645
Werkezoeken / bestuursmissies Nicaragua: samenwerking en uitwisseling van Maastrichtse (project)partners in El Rama		4	8	3	12	6	12	16	61
TV-Film Limburg Helpt (in voorbereiding, uitzending mei 2015): voorbereiding & uitwerking draaiboek, organisatie, vertegenwoordiging, begeleiding & tolk opnamen El Rama - uitzending mei 2015.	Breed publiek								0
Foto-Expositie (in voorbereiding, realisatie in mei 2015)	breed publiek								0
Foto-expositie (incl opbouw) en informatief programma (incl materiaalontwikkeling) over stedenband en lokale internationale samenwerking.									
<b>totaal:</b>		93.504	117.528	93.358	92.112	105.496	90.727	96.261	



## B4. | Belangrijkste activiteiten en projecten van de Stedenband 1987 - 2007

- 1987 Houtzagerij-project i.s.m. Initiatieve Stadtpartnerschap Aachen- Rama  
Golfplatenproject “Techo Campesino” i.s.m. werkgroep Habitat Maastricht  
Bezoek burgemeester El Rama aan gemeente Maastricht
- 1988 Project “Brigadistas de Salud”, vrijwilligers in de gezondheidszorg  
Project “El Recreo”, ondersteuning naaisterscollectief Rama i.s.m. Witte Vrouwenwinkel
- 1989 Herbebossings- en boomkwekerijenproject
- 1990 Bezoek burgemeester El Rama aan gemeente Maastricht  
Ophaalactie gereedschap voor Rama ism stichting Gered Gereedschap Meerssen  
Onderwijsproject ism basisscholen Maastricht
- 1993 Project regionale radiozender “Radio Dignidad”
- 1994 Tentoonstelling “Expo Nica” in Maastricht  
Kredietfonds “Banco de los Pobres” i.s.m. Stichting Steun door Rabobanken
- 1995 Kinderproject ‘Mag het een beetje anders zijn’ i.s.m. Centrum Mondiale Vorming in Alken, België  
Scholenband basisonderwijs “OBS Elckerlijck Boschpoort” Maastricht – “Escuela Holanda” Rama (kerstacties, fancy fairs)
- 1996 VNG-i Stageprogramma ambtenaren gemeente El Rama bij gemeente Maastricht
- 1997 VNG-i Werkbezoek El Rama ambtenaar gemeente Maastricht t.b.v. automatisering Kredietfonds Rama i.s.m. stichting RaMa  
Muurschilderproject OBS Elckerlijck Boschpoort met Nicaraguaanse muurschilder  
Werkbezoek in Maastricht van delegatie o.l.v. burgemeester El Rama, o.a. met medewerkers  
Radio Dignidad met stageprogramma bij Omroep Limburg
- 1998 Realisatie project “Casa de Cultura en Biblioteca” in El Rama  
VNG-i Werkbezoek El Rama door medewerker stadsbibliotheek Maastricht i.s.m. Stichting RaMa  
Werkbezoek El Rama medewerkers Omroep Limburg bij Radio Dignidad Rama  
Werkbezoek El Rama Maastrichtse delegatie i.k.v. opening “Casa de Cultura en Biblioteca Rama”  
Onderzoek naar efficiënter functioneren gemeente El Rama i.s.m. de gemeente Maastricht  
Radio-documentaire over El Rama bij Omroep Limburg n.a.v. werkbezoek in El Rama.  
TV-documentaire RTV Maastricht n.a.v. werkbezoek El Rama en opening Biblioteca Rama.
- 1999 VNG-i werkbezoek El Rama ambtenaar gemeente Maastricht ter voorbereiding van het onderwijsproject Risicoleerlingen (deelprojecten werkende kinderen, volwasseneneducatie) i.s.m. stichting RaMa  
Muurschilderproject met Nicaraguaanse kunstenaar & Scholenband middelbaar onderwijs “Bonnefanten College” Maastricht – “Instituto Nacional Berardo Ciraugui” Rama (uitwisseling Las Ninas on Tour, sponsorloop)  
Werkbezoek Maastricht met stageprogramma voor medewerkers Biblioteca Rama bij stadsbibliotheek Maastricht  
Intercultureel festival El Mosaiek in Maastricht
- 2000 Voorbereiding en uitwerking onderwijsproject “Risicoleerlingen in El Rama”
- 2001 Stageprogramma in Maastricht voor 8 vertegenwoordigers van projectpartners uit El Rama voor het onderwijsproject Risicoleerlingen, m.m.v. Stadsbibliotheek, gemeente Maastricht, dienst OCWS gemeente Maastricht, Leeuwenborgh Opleidingen, Onderwijsbegeleidingsdienst Consent en scholen in Maastricht
- 2002 Start onderwijsproject Risicoleerlingen in El Rama  
VNG-i werkbezoek El Rama door medewerkers onderwijsbegeleidingsdienst Consent en Leeuwenborgh Opleidingen voor onderwijsproject Risicoleerlingen i.s.m. stichting RaMa  
Werkbezoek El Rama door 3 Maastrichtse jongeren i.k.v. scholenband Bonnefanten College
- 2003 Stageprogramma “Rama Veilig” in Maastricht voor 6 jongeren uit Rama i.k.v. de scholenband BonnefantenCollege.  
Onderwijsproject Risicoleerlingen in El Rama met deelprojecten werkende kinderen, volwasseneneducatie en pré-escolar  
ondersteuning Bibliotheekproject El Rama  
Scholenband basisonderwijs en voortgezet onderwijs.
- 2004 Onderwijsproject Risicoleerlingen in El Rama met deelprojecten werkende kinderen, volwasseneneducatie en pré-escolar  
Werkbezoek Maastricht burgemeester El Rama  
Rama-kerstpakkettenactie gemeente Maastricht
- 2005 Stageprogramma in Maastricht voor 2 docenten basisonderwijs uit El Rama i.s.m. OBS Elckerlijck Boschpoort.  
internetuitwisseling basisonderwijs i.k.v. scholenband Elckerlijck Boschpoort - Escuela Holanda  
VNG-i Stageprogramma in Maastricht voor onderwijsdelegatie uit El Rama o.l.v. de burgemeester t.b.v. ‘lokaal onderwijsbeleid i.s.m. de gemeente Maastricht.  
Bestuursmissie Nicaragua o.l.v. LBSNN met deelname van gemeente Maastricht en stichting RaMa.  
Werkbezoek El Rama door stichting RaMa t.b.v. voortgang onderwijsproject Risicoleerlingen Rama-Kerstactie Provincie Limburg
- 2006 Uitwisselingsproject Xplore met 10 jongeren - voorbereidingstraject Maastricht, stagemaand in El Rama en voorlichtig Maastricht.  
Rama-Magazine RTV Maastricht - 2 documentaires over jongerenuitwisseling in El Rama  
Rama-foto-expositie Centre Ceramique  
Muurschilderproject met Nicaraguaanse kunstenaar in JF Kennedyschool in Maastricht  
Werkbezoek in Maastricht van burgemeester El Rama  
Werkbezoeken El Rama i.k.v. onderwijsproject Risicoleerlingen en rurale scholenbouw.
- 2007 Stageprogramma in Maastricht voor projectpartners uit El Rama i.k.v. Millenniumdoelen  
Bestuursmissie Nicaragua o.l.v. LBSNN met deelname van gemeente Maastricht en stichting RaMa.  
Werkbezoeken El Rama door stichting Rama t.b.v. evaluatie en voortgang projecten LBSNN Xplore-uitwisseling met deelnemer uit Maastricht namens stichting RaMa.  
Muurschilderproject met Nicaraguaanse kunstenaar in basisschool Wiekerveld.  
Festival “Welkom in Maastricht” i.s.m. Mondiaal Centrum  
Nulmeting Maastricht-panel over bekendheid Millenniumdoelen in Maastricht  
Start programma Caminando Juntos

De activiteiten in Maastricht en omgeving na 2007 zijn te vinden in het overzicht in bijlage 3.



## B5. | Afkortingenlijst

AMHNNH	Asociación Municipal Hermanamiento Nicaragua Holanda
APEN	La Asociación de Productores y Exportadores de Nicaragua
BuZa	Buitenlandse Zaken
CNME	Centrum Natuur Milieu Educatie
DIGH	Dutch International Guarantees for Housing
EU	Europese Unie
FODEL	Federación de Organizaciones por el Desarrollo Local
HIVOS	Humanistisch Instituut Voor Ontwikkelings Samenwerking
INATEC	El Instituto Nacional Tecnológico
KPA	Kleine Plaatselijke Activiteiten
LBSNN	Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland Nicaragua
MSM	Maastricht School of Management
NGO	Niet Gouvermentele Organisatie
PPP	Public Private Partnership
UCM	University College Maastricht
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
Stichting RaMa	Stichting Stedenband Maastricht-Rama
VN	Verenigde Naties
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNGi	Vereniging Nederlandse Gemeenten international



